

„EDINOST“
izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torkih, četrkih in petkih. Zjutranje izdaje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdaje stane: za letošnje leto f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesce . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vsa leta . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na sročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 vč. izven Trsta po 25 vč.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narodno, reklamacije in oglase spro-
jeva upravništvo ulice Molino pro-
cola št. 3, II. nadst. Narodnino in oglase
je plačevati loco Trst. Odprto reklama-
cije se prosta poštnino.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

POZIV

do Slovencev tržaških in okoličanskih!

Da podpremo še boljše volilna protesta, poslana na Dunaj, proti podpisano pol. društvo vse slovenske narodnjake, katerim so znane kakoršnesibodi nezakonitosti, dogodivše se o volitvi za V. kurijo in III. kolegij, da se potrudijo v „Delalsko društvo“ (Via Molin piccolo št. 1), kjer bode nalašč za to najet uradnik od 31. t. m. do 7. aprila t. l. vsprejemal na zapisnik prijavitelne nezakonitosti. — Dolžnost je vsakega narodnjaka, da naz podpira v tem delu ter da nam pomaga razkriti volilne spletke nasprotnikov naših. Kdor ne more priti osebno, naj pošlje pismene podatke na politično društvo „Edinost“ v roke dr. Gustava Gregorina najkasneje do 7. aprila t. l. Vsaka trditev mora biti podprta z dokazi. Politično društvo „Edinost“.

Laginja in Spincič.

Na dan otvorjenja državnega zbora avstrijskega je pisala „Hrvatska domovina“:

Danes, ko se odpirajo vrata obnovljenega državnega zbora avstrijskega, želimo izkazati svoje hvaležno spoštovanje narodnim zastopnikom ponovno odlikovanima zastopnikoma sirote Istre. Danes sta zasela svojih mest, da zapričneta svoje delo ozorno poštovanostjo, ki jo jima nalaga ne le dolžnost, ampak tudi uzvišeni izgled nesebične borbe, ki so jo bili njiju kremeniti volilci. V času, ko se njiju ljudstvo na mnogih krajih Istre bori v osebno obrano in ko je besni protivnik tišči ob tla, ozirata se ona dva po zareznicah, iščeta bratske roke, da bi pomogla svojemu rodu. Briznim očesom in napetim ušesom poslušata besede onih, od katerih se nadejata, da se kakor jednokrvni bratje zjedinejo na tujih tleh zoper močnega in ukupnega sovražnika. Ona dva ne poznata ni trenutka počitka, ako narodna stvar zahteva — dela! Že več mesecev na delu za ravnokar dovršene volitve, nadaljujeta sedaj svojo neumerano borbo na povsem drugih tleh in kdor pozna njiju sposobnosti in osebne vrline, ta bode razumel, kako želimo z vsem narodom, da bi jima bil uspehom ovenčan njiju trud. Vemo, da jima ni ljubo, ako se razpravlja o osebah, ampak da zahtevata celó odločno, da naj se ne govori o posameznih; no, ako vendar

govorimo o njima, govorimo o delih; dela pa, ako so zaslužna, treba povdarjati v izgled, brez nikakega neopravičenega povišavanja. Skromnost teh dveh naših zastopnikov varuje nas pred vsakim prigovorom, da se bavimo osebim kultum. Mož, kakoršen je dr. Laginja, ki ni razglašal nikjer, da ga do pred par dnevi nista videla skozi dva meseca ni lastna žena ni lastno dete; mož, ki zahaja med narod in za dva meseca zapušča svoje odvetniške posle; mož, ki ne raznaša v javnost, da ga je pred nekoliko dnevi sama božja roka rešila smrti v lastnem stanovanju, kajti težak kamen mu je priletel skozi okno in za las da ga ni zadel v glavo; mož, ki dela med ljudstvom, da si je znano po vsej Istri, da so protivniki svojedobno obljubili nagrado 4000 gid. na njegovo glavo; tak mož nam ne more nakloniti graje, ako ga slavimo po zaslugi, ampak le časti in hvale na tem, da smo se mu vsaj oddolžili v imenu naroda. Divno samozatajevanje in požrtvovalnost njegova dobivata moči v tem narodu, ki poraja take sinove, kakoršni so naši istrski volilci, od katerih pojedinci kakor izvoljeni volilni so dobivali ponudbe do 5000 gid., a vendar se niso izneverili; kjer je do 3000 kmetov došlo v Poreč, da branijo svoje volilne može, ako bi jih napadli italijanaši, ne plaše se pred nikomur, ako gre za to, da se branijo narodna prava. Takov narod je tudi našel poslancev, kakoršnih zasluž, a to sta vrla sina našega naroda, s katerima se more isti ponašati.

Poznano je, da si je eden njiju stavljal nalogo, da dela in se trudi za to, da se hrvaški in slovenski poslanci združijo v jeden klub, ki bi mogel mnogo koristiti narodu. Sedaj, ko se je zapričelo zasedanje državnega zbora, spremljajo njiju delo oči zavednega naroda hrv.-slovenskega in naše vroče želje, da se uresničijo poštene namere dičnih poslancev. Vzvišeni cilj, ki je vedno pred očmi stranki prava, vodi tudi istrska poslanca ob vsakem činu; ker pa imata pred očmi bodočnost naroda, spremljata vedno vse kraje, v katerih stanujejo jednokrvni bratje in urejajo svoje čine v zmislu vseobčih potreb naroda. V srečen čas je dokazala koalicija v Dalmaciji, koliko velja zloga in ni dvomiti, da bi tako postopanje bilo najkoristnejše tudi v

državnem zboru, kjer se lahko godi velika škoda narodu. Razcepljeni po pokrajinah pod raznimi vladami, so razcepljeni tudi zastopniki naroda; a velik del našega naroda nima še nikakih ustavnih pravic; tako je pečica naših v zbornici v Pešti, pečica pa na Dunaju. Ako se še ti poslednji razcepljajo med saboj, potem ima lahek posel naš nasprotnik. V Dalmaciji pa smo videli, kako je odzvonilo njim, ko smo se zjednili mi. Zaupajmo v previdnost in poštenje onih, katerim je zdaj prilika na Dunaju, da morejo delati zločno, da ne prevarijo našega zavednega naroda, ki je volil navdušenjem, žrtvuje vsaki osebni ozir in slavé zmago rasvltjevanji in darovi za javne svrhe.

Toliko vekov smo razcepljeni radi lastne kratkovidnosti, da bi bilo res nerazumljivo, ako bi se ne našli narodni poslanci, ki ne bi uvidevali koristi zjedinenja.

Imajoči na misli veliko akcijo naših dveh sokolov istrskih, smo radi porabili priliko, da ju uverimo, kako njiju prizadevanje izzivlje odobravanje med vsem narodom in kako željno pričakujemo glasov o razvoju stvari. Ta napredek, ako jima se delo posreči, bode napredek naroda, jamstvo za boljše bodočnost, temelj čvrsti zlogi in ljubavi bratov, a najlepše odlikovanje onim, ki so selotili tega mučnega posla.

Otvorenju obnovljenega državnega zbora mora slediti utemeljenje skupnega kluba poslancev naroda jedne krvi. Ker so še vmes tekoče osebne in strankarske, zahteva to delo mož bistrega očesa in s prepričanem o krasni svrhi; a take može pozdravljamo mi v poslancih na Dunaju, sosebno obeh zastopnikih Istre!

DOPISI.

Z dežele. (Nekaj o poštnih ekspeditorjih.)

[Izv. dopis]. (Zvršetek.) Potrudili smo se, da v glavnih potezah načrtamo naše stanje. Iz tega pa je že dovolj jasno razvidno za vsacega človeka naše razmerje glede reorganizacije in kaj da pomenja za nas, ako se ista odlašajo. Rekli smo že, da nimamo nikakoršne besede nikjer, niti v naših

memogača. Kakó pa bi si tudi drugače razlagal to malomarnost nasproti izdatkom družnikovim?

Vrli Žiga z vsakdanjo poštenostjo svojo ni mogel umeti čistosti Rislerjevega srca. Njegove metodične knjigovodske navade in trgovska bistroumnost njegova ni bila kar nič sorodna nepremišljenemu in zbezanemu značaju moža, ki je bil na pol umetnik, na pol iznajditelj. Sodil je vse po sebi, ker ni imel pojma, kaj je človek v iznajdljivih težavah, vladan od fiksne ideje. Taki ljudje so mesečniki. Gledajo, a ničesar ne vidijo, ker so jim oči obrnjene na znotraj.

Po Žigovem menenju pa je Risler videl.

Ta misel je delala starega blagajnika zeló nesrečnega. Od začetka je se srpe gledal svojega prijatelja, kadar je stopil v blagajniško sobo, a vzela mu je ves pogum neobčutna ravnodušnost, katero je imel za dobro premišljeno in ki je Rislerju zakrivala obraz kakor krinka. Naposled se je vselej obrnil proč, brskal med raznimi listinami, da se izogne tem lokavim pogledom ter naposled z Rislerjem govoril, gledajé na zvite vrtné steze ali na križasto omrežje. Človek res ni mogel več vedeti, s kom je govoril. (Pride še.)

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoški spisal Alphense Daudet, preložil Al. B. —

Ako se je popoldne Sidonija v dražestnem kostumu, kakoršne nosijo kokete, pojavila na stopnicah, se je stari Žiga stresel od togote. Zdelo se mu je, kakor bi šla mimo prava pravcata propast hiše, in sicer propast v sijajni obleki, z majhno ekvipažo pred vrati in veselim obrazom srečne kokete.

Gospoj Rislerjevi se niti sanjalo ni, da je tu doli v pritličju pri tistem oknu neprestano prežal sovražnik, ki je nadziral njene najmanjše ukrete, najnezatnejše posameznosti njenega življenja, prihajanje in odhajanje učiteljice petja, jutranji pojav lepotnicarice, vse kartone, ki so jih ljudje prinašali, kakor tudi s srebrnimi in zlatimi trakovi okrašene čepke osebja „Magasina du Louvre“, čegar težki voz se je zvonkljaje ustavljal pred vrati kakor pošta s krepkimi konji, ki hišo Fromontovo z divjo hitrostjo vodi v propad.

Žiga je prešteval zavoje, jih tehtal z očmi ter skozi odprta okna radovedno gledal v notra-

njest Rislerjevega stanovanja. Ničesar ni prezrl, niti preprog, iz katerih so z glasnim pokanjem iztrkavali prah, niti na sonce postavljenih mizic za cvetlice, polnih redkih in dragih, a zaradi nepri-
mernega letnega časa bolehnih cvetic, niti prekrasnega vezanja.

Nove naprave v gospodinjstvu so ga zbudile takoj v oči, ker so bile vedno v zvezi z zahtevanjem precejšnje svote denarja.

Čez vse drugo pa ga je zanimala fizijogomija Rislerjeva.

Po njegovem menenju mora ta ženska na vsaki način izpremeniti njegovega prijatelja, najboljšega in najpoštenjšega človeka, v dovršenega malopridneza. O tem ni bilo mogoče več dvomiti. Risler je vedel za svojo sramoto, jo trpel ter bil plačan, da molči.

To domnevanje je združevalo v sebi vsekako nekaj groznega, nedovrnega. A posebnost je pri ljudeh, ki so pravno čisti ter izkusijo zlo, ne da bi je bili kedaj spoznali, da gredó takoj predaleč, dá, celó preko resničnosti. Jedva je bil blagajnik uverjen o izdajstvu Sidonije in Georgeseta Fromonta, že se mu tudi malopridnost Rislerjeva ni zdela več

zasebnih, niti v poslovnih odnošajih. Drugi odločijo o nas v vsaki, tudi najbolj privatni zadevi. Mi nimamo niti najskromnije samostalnosti. Ni čuda potem, ako vse molči in nemo trpi, da drugi počno z nami kar hočejo; saj so sigurni pred vsakim odporom. Smatrajo nas le za maso, katero se sme samovoljno izrabljati, dokler je kaj porabljivega v njej. Kakor očuh režejo nam pičli kruh naši predstojniki, tolkiko da dihamo. Država nam je mačeha, ki se ne zmeši za nas. Toda to ne more iti tako dalje. Tudi naše potrpežljivosti mora biti enkrat konec. Pokazimo, da nismo nezavedna in brezumna živinčeta, katera v svoji mračni brezbriznosti niti ne vejo zahtevati svoja najnavadnejše, od Boga in narave priznane svete pravice. Od nas se zahteva gotova stopinja inteligentnosti, z izpiti se moramo pripravljati na svojo službo; priseči smo morali zvestobe in molčečnosti v službenih zadevah ter vestno izpolnjevanje svojih dolžnostij v prid države; poverjena so nam težavna in naporna opravila; preko naših rok hodijo milijoni tujega denarja sleherni dan. Potem se pa še čudijo in nas obsojajo, če se tu pa tam kateri izmed nas spozabi v skrajni bedi in obupnosti ter zaide na napačno pot!

Primerjaj torej mili čitatelj naše stališče in naše dolžnosti z našimi pravicami in sodi potem, ali se nam krivica godi ali ne. Proti nam ni poznana nikaka disciplinarna preiskava, kar ob službo smo.

Toda odaljili smo se nekoliko od tega, kar smo hoteli reči. Namignili smo zgoraj, da bode poleg pomanjkanja denarja za zatezanje reorganizacije poč na deželi narbrže še drug vzrok, ki bi jej utegnil tudi še v pridobitje in uspešno nasprotovati in jo izpodkopati. Ko je prišla vest o odložitvi reorganizacije, rekel je o nekej priliki neki g. poštni komisar: Reorganizacija se ne uvede v tekočem letu, pa tudi ne v letu 1898tem! Naravno torej, da tudi volja ni za reorganizacijo. Proti temu moramo nastopiti mi ekspeditorji in ekspeditorice. Če bomo spali mi, kakor smo, žali-bog, do sedaj, spala bode vsa reorganizacija na veliko veselje in zadovoljnost mačeha države, pa menda tudi listih, ki navidezno delujejo za-njo in katerim bi bilo po milejših jim odnošajih možno kaj storiti. Zato jim velika večina novih določil v reorganizacijskem operatu ni nič po godu ter se jim bodo, kakor do sedaj, zoparstavliali ter jih s kritikovanjem zavlačevali na vse možne načine. Nikakor ne mislimo, da bi pljuvali v svojo lastno skledo in da bi zavidali gospode poštarje. Toda to moramo že povedati, da ni malo ne pričakujemo od njih, da bi hoteli povspeševati reorganizacijo. Po reorganizaciji bi morali delati tudi oni, dočim sedaj le ukazujejo. Med nami samimi, ki trpimo na sedanjih odnošajih, mora nastati večje zanimanje. S tem, da se priobči kak članek v listih, je še bore malo storjeno, k večemu da to škodi kakemu pojedincu. Temu se le smejejo oni, zoper katere je naperjena stvar. Od tega ni koristi. Nam bodi deviza: V edinstvi je moč! Zložno se moramo postaviti na noge za svoje pravice. Organizujmo se za reorganizacijo naših odnošajev. Vsakdo naj se trudi, da razširi to idejo med tovariši in tovarišicami, da se vzdramimo iz spanja in da bomo jeli zakonitim potem zahtevati svoja prava.

Sledujoč se obračam do vas, prečastiti gg. državni poslanci z gorečo prošnjo v imenu našega sužniškega stanu, da se tudi vi zavzamete za nas zatirane reve. Zagotavljam vas naše neizbrisljive hvalečnosti. Pomagajte nam, da pridemo do boljšega stanja tudi mi stradači med državnimi služabniki! V to nam pomoz Bog!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 1. aprila 1897.

Torej vendar! Kakor javlja danes z Dunaja nam došlo poročilo, so se vendar sporazumeli hrvatski in slovenski poslanci, da zasnujejo jednotno skupino v državnem zboru. Skupina sicer ne bode to, česar smo si želeli mi, namreč predstaviteljica vseh Jugoslovancev, Slovencev, Hrvatov in Srbov, vendar pozdravljamo tudi to rešitev zadoščenjem. Skupina se bode imenovala „Slovanska krščansko-narodna zveza“. Na jedni strani bode imela ta skupina res nekoliko širšo podlago, ker jej menda pristopi tudi par Malorusov; z druge strani pa jej bode zopet podlaga ožja, ker — ako je res, kar

trde današnji tukajšnji listi — bomo pogrešali v njej jedno plemo jugoslovansko. Srba Kvekvic in Baljak sta namreč baje izjavila, da ne moreta pristopiti skupini takim imenom. Mi obžalujemo to v prepričanju, da bi bil tesnejši kontakt med poslanci na Dunaju gotovo ugodno uplival na vse odnošaje med Hrvati in Srbi. A kaj bi to posejnilo, ako se ustvari nekak modus vivendi med prepirajočima se plemenoma jugoslovanskima, to so pokazale volitve v Dalmaciji, kjer je slovanstvo slavilo popolno zmago nad italijanstvom. Ob vsem obžalovanju, da ni moglo priti do sporazumljenja tudi se Srbi, moramo vendar izreči zahvalo vsem onim, katerih zasluga je, da se je doseglo vsaj to, kar se je doseglo.

Ta nova slovanska skupina bode štela menda 36 poslancev, bode torej precej močna po številu svojih členov; število pa ni glavna stvar, ampak vse je zavisno od tega, kako bode ta skupina umela izkoriščati vsakodobne političke situacije. V parlamentarnem življenju ne odločuje vsikdar število, ampak važnejša je taktika, spojena z nepremično udanostjo do stvari, kateri služimo.

Današnja poročila tržaških listov črtajo v kratkih potezah tudi program nove skupine. Mi pa hočemo počakati se svojo sodbo, dokler ne dobimo avtentičnih podatkov.

Mesto nadaljnjih razmotrivanj hočemo tu navesti par odstavkov iz članka, ki ga je priobčil „Obzor“ o potrebi jednotnega kluba.

„Stvar je najjednostavnejša — pravi „Obzor“ —, kakor si je le možno misliti in vendar naleta na zapreke. Ako ne bi bilo tako, ne bi bili mi Slovani. Italijanski poslanci južnih pokrajin, komaj da so se sešli na Dunaju, hitro so ustanovili svoj klub, brez ozira na to, da-li so Tirolci, Goričani, Istrani ali Tržačani. Za časa volitev je italijanski živelj v prvi vrsti gledal na to, da izključi vse one kandidate, o katerih je mislil, da bi mogli biti protivni italijanskemu klubu. Ako tudi ne bi bilo družega, že ta okolnost bi morala prisiliti slovanske zastopnike južnih pokrajin, bili Slovenci, Hrvati, ali Srbi, da zasnujejo poseben klub, po katerem bi paralizirali delovanje italijanskega kluba“. In potem nadaljuje „Obzor“ povsem umestno: „To jedno vemo, da se naši poslanci ne bi smeli zgubljati in utapljati v katerekoli druge skupine, ampak stati bi morali kakor zložno in kompaktno telo, sosedno proti tretjemu — kakor zahtevajo od njih priroda, jezik in ukupne potrebe.“

K položaju. Iz brzojavke, ki jo priobčujemo na drugem mestu, je razvidno, da se v parlamentarnih krogih govori o parcijalni ministerski krizi; odstopila naj bi najb že ministra Gautsch in Gleispach. Povod tej krizi bi bilo lahko označiti. Grof Badeni je že s prvega začetka računal na poslance češke, kakor jeden glavnih sestavljajočih delov bodoče večine. Da torej potolaži Čeha, jim je obljubil, da takoj po sestanku drž. zbora izda jezikovno naredbo za Češko in Moravsko, s katero naj bi prišel jezik češki do svoje veljave. To pa je — po stari navadi — vzbudilo krik in vrišč med Nemci. Le-ti hočejo baje uprizoriti velike proteste zoper to nakano — pravičnosti; uzrujati da hočejo ves narod proti vladi. Ministra Gautsch in Gleispach sta menda ob tem vprašanju bolj na strani Nemcev nego na strani grofa Badenija. Verjetno je torej, da mora grof Badeni ali opustiti omenjeno naredbo in izzvati nevarno opozicijo Čehov proti sebi, ali pa odpustiti Gautscha in Gleispacha. Taka ugibanja so bržkone vir govorici o parcijalni krizi, oziroma o odstopu barona Gautscha in Gleispacha.

(Dostavek: Ko je bila že zložena ta notica, dobili smo vest o odstopu vsega ministerstva. Glej najnovejše vesti!)

Italijanski klub na delu. „Mattino“ brzojavljajo, da je italijanski klub odposlal deputacijo k ministru-predsedniku Badeniju; namen deputaciji je bil ta, da protestuje proti pisavi lista „Reichswehr“ o tržaških razmerah in — o namestništvu tržaškem. Grof Badeni da je obljubil, da stori potrebno, da se ne bodo ponavljali ti napadi. — O tej namišljeni obljubi nočemo govoriti dalje, ker jej ne verjame niti „Mattino“. Pritožbe ital. kluba pa tudi ne moremo razumeti v polnem nje obsegu, ker ne vemo, kedaj in kdo je poveril italijanskemu klubu zagovorništvo — tržaškega namestništva.

Italijanska gospoda postajajo res že smešni, in to je menda huje zto, nego porazi na volišču.

Kje so pridobili Italijani? Pišejo nam: Tako so se vpraševali te dni italijanski časniki in odgovarjali so takej sami. Odgovor pa je bil kratek, jasen, zeló jasen. Listi iz Italije so pisali te dni: „Pridobili smo le v Trstu; kajti v bojih ki se vrše v Italiji, ni nič pridobljenega in nič zgubljenega. Ali v Trstu, tam smo izvojevali slavno in častno zmago!“

Tako slavodobitno pišejo listi iz Italije o našem Trstu, katerega je poitalijančil tuji vpliv in na katerega toli poželjivo gledata rimski orel in benečanski lev. No, pustimo to, naj se le vesele junaki eritrejski, boli nas pa, da naše počteno ljudstvo zastopa jeden Mauroner, o katerem listi iz Italije pišejo slavospeve ter mu ponosom nadev-ljejo naslov bivšega Garibaldinca Poslušajte le, kaj pišejo ti listi! List „Roma rivista politica parlamentare“ od dne 28. marca na 23. in 24. strani piše o volitvah v Trstu in pravi doslovno o gosp. Mauronerju: „Che dire poi dell' elezioni di Trieste ove il popolo ha mandato al Reichsrath austriaco quale suo rappresentante il prof. Leopoldo Mauroner un ex Garibaldino“ (Kaj pa naj rečemo o volitvah v Trstu, kjer je ljudstvo izvolilo svojim zastopnikom v državnem zboru avstrijskem prof. Leopolda Mauronerja, bivšega Garibaldinca?) O srečno ljudstvo in srečna Avstrija, ko sedi sedaj v državnem zboru mož, ki se je v svoji mladosti boril zoper isto ljudstvo in zoper isto Avstrijo! Ali si moremo misliti večje ironije?

„Illustrazione Italiana“ od dne 28. marca št. 13 pa prinaša sliko Mauronerja, a na strani 198 je čitati nastopne značilne vrstice: „Giovane, combatté valorosamente nelle file garibaldini“. (V svoji mladosti se je vredno boril v vrstah Garibaldincev.) Bravo! Saj to smo dobro vedeli tudi mi. Le gledé tega še nismo na jasnem, ali je res posebna sreča za naše ljudstvo in za Avstrijo, da sedi v državnem zboru avstrijskem ravno gosp. Mauroner, ex garibaldino?!

Crux.

O sestavi nove zbornice poslancev poroča dopisnik „Naše Sloge“: Od prejšnjih poslancev je v novi zbornici 229, na novo izvoljenih pa 196, torej skoro polovica. Raznih strank je blizu 30. Vsaka stranka gleda, da njeni pripadniki sedekolikor mogoče skupno. Ako gledamo od predsedništva doli, sede stranke tako-le: na desnem krilu so Poljaki in Malorusi; njim slede Čehi, potem Hrvatje in Slovenci, za temi pa nemški konservativci in Romuni. Potem slede Italijani in člene nemške ljudske stranke in socijalni demokratje raznih narodnosti; konečno se vrste krščanski socijalisti, ki so torej na skrajni levici.

Protest proti Verzegnassijevi izvolitvi v veleposestvu Goriškem je že na Dunaju. Ta temeljito sestavljeni protest našteva nič manj nego 82 slučajev nezakonitostij, kateri so uzročili, da ni bil izvoljen naš kandidat! Ker zaupamo v pravičnost državnega zbora, se nadejamo, da bo volitev uničena. Radi tega opozarjamo naše rojake na deželi, naj že sedaj pozvedujejo po novih veleposestnikih, kateri so zamudili reklamovati svojo volilno pravico za preteklo volitev; dotične pa prosimo, naj uredijo svoje reči, kakor tudi vsi oni, kateri so bili zavrženi iz ničevih razlogov, akoprav so reklamovali. „Primorec“

Položaj na Kreti. Glasom iz Kaneje došlih poročil je včeraj jedna stotnjica našega pešpolka št. 87., pod poveljstvom kapetana Jedine, zasella višave, ki nadvladujejo cesto, vođeča iz Kaneje v zaliv Suda.

Italijanska oklopnica „Sardegna“ in avstrijska oklopnica „Maria Theresia“ sti dali potrebnih topov. Avstrijski ladiji „Tiger“ in „Blitz“ sti bombardovali upornike na rebrnih okolu Sude.

Dunajski „Fremdenblatt“ poroča iz Peterburga: „Angleški kabinet je priobčil ruski vladi, da pristaje na predlog poveljnikov eskader, naj se blokuje Atenski zaliv, trdno osvedočen, da se udeležé blokade vse države. Ruska vlada je tudi pripravljena poslati na Kreto še jeden bataljon pehôte in jedno baterijo topništva, ako druge države store tudi takó“. — „Fremdenblatt“ zatrjuje, da Avstrija ne nameruje poslati še drugih vojakov na Kreto.

Častitim našim gg. naročnikom!

Kdor ne pošlje zastane naročnine do 4. aprila t. l., temu ustavimo list brez ozira.

Upravništvo „Edinosti“.

Različne vesti.

Poglavje o slabi vzgoji. Tudi kavarno „Commercio“ so spravili naši nasprotniki na proskribcijsko listo in jej žugajo z bojkotom. „Indipendente“ se srdi namreč, ker je baje nekdo pomazal neki ilustrovani list laški, ki je donesel slike tržaških poslancev in imenuje to delo „sfoghi di male educati“. — Nam ni znano, da-li se je res izvršil označeni „zločin“ in nas vsa stvar ne briga dalje. Toda o slabi vzgoji naj nam nikar ne govorijo ljudje, ki sleherni dan gazijo v blato najprimitivnejše zakone časnikarske dostojnosti, ki po javnih zborih obsipajo s psovki ljudi, ki se ne morejo braniti, ker niso pričujoči (kakor se je to zgodilo nedavno v mestni seji). O „slabi vzgoji“ naj nam molče ljudje, ki se ne plašijo nobenega sredstva, ako gre za to, da med nižjim ljudstvom vzbujajo divje nagone in grde strasti, ki vzgajajo svojo maso k sovražstvu do svojega bližnjega in ki so nam vzgojili mladino, ki je — lahko rečeno to — v sramoto mesta tržaškemu. Po vseh ulicah, dan na dan, za vsakim oglom čuti je iz ust mladine vslikov, pred kojimi mora povestiti oči pošena žena; povsodi je videti prizorov, katerih se mora sramovati tudi odrasel človek in le v skrbi in strahu pošiljajo pošteni stariši svoje otroke iz hiše. Za vsakim oglom vidite lahko otročaje, katerih jezik govori o kali demoralizacije, ki poganja v njih srcih. Tako mladino, tak zarod nam vzgajate vi, o progressovska gospoda! Vi, le vi! Nikar ne vzečajte vzroka in krivde na stariše! Kajti le vaša laška vzgoja, ona javna vzgoja, ki jo dobivajo iz vaših listov, je napravila stariše take, kakoršne so! Ona zločinska brezbriznost, ki jo kaže nižje ljudstvo v Trstu oziroma na vzgojo otrok, je le izključno vaše delo! Za javno moralo in za vedenje otrok ne brigajoči se stariši so sad strupa, ki ga izvestna žurnalistika uceplja dan na dan v srca ljudstva. Ljudje, ki imajo takih grehov na svoji vesti, nimajo pravice govoriti drugim o slabi vzgoji.

Kar se pa dostaje grožnje na adresu kavarnarje „Commercio“, vedi progressovsko glasilo, da je udarilo s palico po vodi. Čim manje bodo zahajali notri irredentovski ogleduhi in provokatorji, tem raje bodo zahajali vsi drugi, ki hote živeti v miru. Kake dobičke donšajo kavarnarji gosti iz progressovskega tabora, to nam kaže dogodek, o katerem se vrši ravnokar sodna preiskava; posebno pa pokaže to glavna razprava, ki se bode vršila svojedobno! Tako daleč pa še nismo, da bi imeli progressovska gospoda pravico tirati nas iz javnih lokalov. Mi se shajamo tam, kjer ugaja nam; in ravno v take lokale bodemo zahajali najraje, katerim napovedujejo vojno ljudje, o katerih smemo reči po vsej pravici, da so — maleducati.

Tako je! „Primorec“ piše: Sovraštvo do Slovencev je združilo vse Lahe na Goriškem, liberalne in klerikalne: vsi so edini v boju proti nam. — Ali bi ne bilo želeto, da bi nasprotno nas Slovence združila ljubezen in skrb za narodni obstanek? Pozabimo vse malenkostne spore in podajmo si roke k skupnemu delu, katerega je tako silno mnogo, — a delavcev malo. Na delo, bratje, na delo!

Gospodu Bartoliju v knjigo spominov. „Reichspost“ piše: Glasilo krščanskih Slovencev je doneslo dne 27. t. m. dopis iz Istre, ki je tak, da mora vzbuditi vso pozornost merodajnih činiteljev. Dopisnik pravi v uvodu, da noče pisati članka v strogo narodno-politiškem zmislu, ampak da hoče opisati vero in dinastiško čutstva prebivalstva. Potem nadaljuje: Umevno je ob sebi, da je v V. kuriji Istre zmagala italijanska klika. Izvoljen je bil fanatičen Italijan, dr. Bartoli. Zato trdim z vso pravico: ta zmaga je zmaga prostožidarske lože.

Večkrat je bilo čitati v slovenskih listih, da italijanska stranka v Istri ni izključljivo italijanska, torej narodna, ampak da je v resnici prostožidarsko-irredentistiška. Kliki namreč ne gre le za to, da bi italijanski živelj prodiral bolj in bolj; ne, to jój je le sredstvo v dosego pravega cilja.

Prava svrha jej je namreč ta, da bi priprostemu ljudstvu izrgala iz srea najplemenitejši čutstvi, odlikujoči zvestega podanika naše najviše vladarske hiše: versko in dinastiško čutstvo. Italijanska stranka je torej po svojem bitstvu prostožidarsko-irredentistiška. Ta stremjenja klika pa naj bi pokrival plašč narodnosti. Nikar ne mislite, da pretiravam. Saj je bilo čitati nedavno v „Edinosti“, kako daleč je že pritirala italijanska klika med mladino se svojimi peklenskimi nameni, sosebno v okraju koperskem, kjer ukazuje moč renegatov. Drastičen izglede je objavil omenjeni list iz občine pomjanske pri Kopru. Tam kriče brez strahu in javno: „Evviva Italia! evviva Umberto!“ Tam je mladina po noči prilepljala plakate, žaleče Nj. Veličanstvo. A oni kričači niso bili kaznovani dosedaj, dasi so znani. Pač pa so postali še predrznejši. Kam pridemo, ako bodeta tako propadala dinastiški in verski čut? Tako povprašujejo povsodi stari, izkušeni možje. In prav imajo, veliko dalje ne moremo več, ker smo že daleč dovolj. Odnosaji so gnjili prek in prek. V dokaz bodi zadnja zmaga italijanskih prostožidarjev v V. kuriji. Zmaga lože! Zmagal je dr. Bartoli. Zmagala je loža poznanimi sredstvi: denarjem, zapeljavanjem, nasiljem, prevaro. To so bila sredstva o tej volitvi. Tam, kjer je zmagala loža brez truda, je ljudstvo že v propasti; kjer pa je bilo kaj odpora, tam so morali pomagati denar, brutalno nasilje in prevara. Zakonov in morale ne pozna ta klika, kajti sicer bi bila sramotno propadla povsodi.

Z jedno besedo: italijanska klika je zmagala z devizo: „osar tutto“. Prava prostožidarska deviza! Po taki zmagi je seveda poslanec kupljen in zato je bilo čuti, kako so na večer po zmagi v Kopru vsklikali poštenejši Italijani: „carne venduda andarà a Vienna“, to je: prodano meso pojde na Dunaj. Da je bila to zmaga prostožidarstva, dokazali so koperski nestrpeži takoj, ko so doznali o tej nemoralni zmagi; pred volilnim lokalom so namreč razobesili zastavo z napisom: „Sempre avanti“. — To je namreč ime lože na Reki.

Krivicu in nasiljem izvoljeni poslanec je moral torej na prostožidarski način slaviti svojo zmago. Najsramotnejši čin, zadnja zmaga italijanske klike, ostane neizbrisljiv v zgodovini zapuščene nesrečne Istre. Mi smo padli, ali padli smo pošteno. Zato smo prepričani, da se bodemo skoro zopet, oko v oko, videli na volišču! Nikdo pa naj ne misli, da mi žalujemo; veselimo se namreč, kajti le na ta način izve ves pošteni svet, kakimi nemoralnimi sredstvi si Italijani Istre pri — dobivajo svoje zmage! Na svidenje torej še v tem letu! —

Italijanska kultura. Na praznik sv. Jožefa so došli — po stari navadi — kmetje okolice v Vižinadu k sv. maši in da opravijo potrebne posle na občini. Italijanska druhal je navalila kamenjem nanje o belem dnevu, da so komaj odnesli žive glave. — Taki napadi se dogajajo pogosto v nesrečnem okraju poreškem.

Plača izdajicam. Poslednje dni smo trdili opetavano, da nasprotnik le izkorišča izdajstvo, da pa zaničuje izdajalca. To je tudi gola resnica, ki se je pokazala te dni, ko so došli v Poreč najnovejši Italijani s Kastavščine. Italijanska gospoda so se lizali okolo njih kakor hinavska mačka okolo vrele kaše. Vodili so jih sem in tje, gostili jih in obetali jim zlata brda in srebrne doline — ako jim ostanejo zvesti za vedno. Tako so jim govorili z lica v lice; komaj pa so nesrečni Rukavčani obrnili hrbte, smejali so se jim laška gospoda in rogali na vse mogoče načine. Italijanski jezik nima sramotilne besede, katere bi jim ne bili nadeli poreška gospoda. Na lastno uho sem čul — tako poroča nekdo „Nasi Slogi“ — kako so govorili za njimi: . . . . . mostri di ščavi, figure p . . . . , carne venduda, sè con noi perchè ve reade il conto“ itd. — Tako plačuje sovražnik izdajicam! To bodi v pouk tudi zasleplencem po okolici!

Zopet novo društvo v Nabrežini. V Nabrežini se snuje „zadruga krčmarjev“, kateri glavni namen bode ta, pokupiti v prvi vrsti domače vino od domačih kmetov in tako podpirati domačine, ki neredkokrat ostanejo se svojim vinu na cedilu. Ta namen je res vse pohvale in posnemanja vreden in bode nova zadruga le v čast vrlj Nabrežini.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu marcu 1897 je 105 strank uložilo 23759 gl. 69

ně., 46 strank uložilo 6669 gl. 18 nč. 39 strankam se je izplačalo posojil 21650 gl., stanje ulog 181535 gl. 61 nč., denarni promet 79629 gl. 94 nč.

Členi „Del. podp. društva“ so vabljeni na posvetovanje, ki se bode vršilo v nedeljo dne 4. t. m. ob 6. uri zvečer v lastnih društvenih prostorih radi sestave bodočega društvenega odbora. Načelnik nadzornikov.

Za družine radi volilnih izgrediv zaprtih okoličanov darovali so nadalje:

Flenčkajnerji	3 gl. — nč.
Flenčkajnerji (II. darilo) slaveči krst Deliartu-a in Istrianus-a	5 gl. — nč.
Fran Stelè nabral v Šempetru s prošnjo, da bi se še drugi usmilili naših trpinov	5 gl. 50 nč.
Proseška dekleta (nabrane: Marija Verša, Marija Cibec, Marija Lukša, in Jaromira Guštin)	17 gl. 50 nč.
Nabrano v Loujeru v zadružni krčmi	4 gl. 71 nč.
Skupaj	35 gl. 71 nč.
Prej izkazanih	53 gl. 21 nč.
Skupaj	88 gl. 92 nč.

Od tega zneska izročili smo danes 40 gl. gosp. Martinu Košuta iz Križa, da jih razdeli mej najpotrebnejše družine v Križu. Čujemo, da vlada velika beda mej družinami zaprtih v Gropadi. Ker se pa do sedaj ni nikdo oglašil pri nas iz Gropade, prosimo, da se kdo potrdi v našo upravništvo, da nam naznani, katere družine so potrebne podpore. Nadaljne darove sprejema ter izroča drage volje naše upravništvo.

Pozor Kolaši!!! Radi bližajočih se lepim pomladanskih in poletnih duij in večerov, in vsled tega, ker so udje našega društva večinoma po službah, zahtevajočih, da morajo biti vse dneve in pozno v večer vedno pod streho, ne da bi uživali čistega in naravnega zraka na planem, in da jim navadne nedeljske pevske vaje ne bodo kratile še ono malo popoludanske svobode, kar jo še imajo, naznanja se tem potom vsem gg. pevcem in ggč. pevkam, da se bodo pevske vaje vršile odslej vsaki torek od 8. do 10. ure zvečer in ob nedeljah točno od 3. do 4. ure popoldne. Da smo v mesecu marcu nekoliko zaostali s pevske vaji, bila je uzrok velika volilna agitacija, katere so se udeležili tudi mnogi Kolaši in sosebno društveni pevovodja. Žal, — da vspeh iste ni bil popoljen.

Da bode v bodoče kolikor mogoče ustrezno vsem, posebno onim, ki ob nedeljah radi izletajo iz mestnega ssuma v predmestja in drugam, skrbelo se bode za prirejanje skupnih izletov, in to k našim rojakom v slovensko okolico. Gg. pevci in ggč. pevke! Zahajajte torej pridno k bodočim pevske vaji, posebno ob nedeljah. Pridite vsi, da se spoznamo čimbolj, da se združimo, navdušujemo in pripravljamo za boljšo narodno bodočnost, kajti: uprav s petjem navdušuje se, oživlja in krepi v našem narodu narodno-domovinski čut.

V kolo bratje, vsi na delo,

S pesmo v boj za dom veselo!

Skalo vič.

Bankovci po 10 in po 20 kron. Z Dunaja javljajo, da je bilo v seji glavnega sveta avstro-ogerske banke priobčeno, da so završena vsa pripravljavna dela za tisek bankovcev po 10 in po 20 kron. Tisek prične torej v kratkem.

Pazite na otroke! Težakova žena Alojzija Kokoravec, stanujoča v III. nadstropju hiše št. 3 ulice Alighieri, je včeraj predpoludne pripravljala kosilo, v tem ko se je nje dveletna hčerka igrala na oknu sosedne sobe. Kakor bičajno v takih slučajih, je izgubil otrok ravnovesje in telebnil na ulico. Zdravnik z zdravniške postaje je konstatoval, da si je otrok pretresel možgane in brčkone tudi drobje. Pozneje bode še-le možno soditi, da-li dete okrevaja ali ne.

Angleži plenijo same sebe. Iz Aten javljajo, da je došlo iz Kaneje to-le poročilo: Tri angleške vojne ladije so v črti blokade zaplenile 3 angleške jadrance, naložene živozem.

Angleži v diliriju. Za proslavo demantnega jubileja vladanja kraljice Viktorije delajo v Londonu velikanske priprave. Ljudje pa se kar trgajo, da si najmejo kakšno okno v koji ulici, kjer se bode pomikal sprevid. Za par ur se plačujejo za najeta okna neverojetne cene, kar cela premože-

